

REVISTA QUINZENAL

ARTS * LITERATURA * CIENCIES

Preus de subscripció: trimestre	1 pesseta
Fóra de ciutat, trimestre	1'15 »
Número solt, ab folletins	15 cèntims
Número endarrerit, ab folletins	25 »

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
CARRER DE MERCADERS, 38

SUMARI: En Manuel Duran y Duran, per *Joseph Carner*. — Nostre pa de cada dia, per *M. Duran y Duran*. — El gran molí (poesia), per *Angel Guimerà*. — L'Octavi Pell Cuffí, per *P. Prat Gaballí*. — Materia morta, per *Octavi Pell Cuffí*. — Torquato Tasso, tragedia de Goethe (continuació), traduïda per *En Joseph Leonart*. — Escola de Mestres, per *F. Jové y Vergés*. — Els llibres, per *Joseph M.ª López*. — La festa dels premis a les «Escoles del Districte Segon», per *E. G. y H.* — Llibres rebuts, per *E. H., X., E. H.* — Octavi Pell y Cuffí. — Noves. — Anuncis.

GRAVATS: Retrats d'en Manuel Duran y Duran y de l'Octavi Pell Cuffí.

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

«Centre Autonomista de Dependents del Comerç y de l'Industria», Montjuic de Sant Pere, 12, pral. Llibreria «L'Avenç», Ronda Universitat, 20, y en la Redacció y Administració de la nostra Revista.

EN MANUEL DURAN Y DURAN

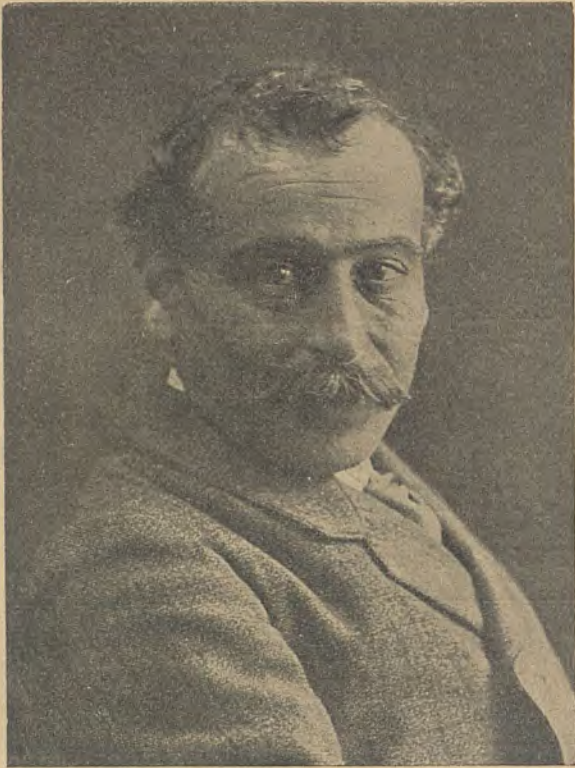
EL vaig conèixer, en Duran, en l'extingida casa editorial González y C.ª Era un homenet de cara bruna, ulls negres y frisosos, intel·ligent, bellugadiç. Ell estava allí de director artístic y omplia de fàcils y agradosos ninotets, de fines y elegants decoracionetes, els llibres que publicava don Leonci González.

Desseguida'ns férem bons amics. En Duran, exemplar singularíssim de vivesa, de llestesa, de promptitut, m'empenyia, m'esperonava, no'm deixava sossegar may. Això convenia al meu esperit indolent y reposat. Me feya entrar al seu despatx, clar, ple de munts y rengles de coses menudes, —de records y de projectes,— y allí, si us plau per força, me comunicava la seva inquietut. Oh, aquell pis de l'Ensanxe, aquell interior de marit maquinador, de dòna silenciosa-

ment diligent, d'infants riallers, amoixats!
Com podré oblidar-lo en els meus records?
Un dia en Duran m'ensenyava apunta-

ingenua y terriblement panteista, que va
succehnt-se damunt la Terra, vivint d'ella
y per ella!

cions de paisatges, d'iglesies, de carrerons
de montanya, d'intimitats de corral... Al
dors de les planes hi havia lletretes menu-
des, incomprendibles, seguides, seguides.

— Què es això, Duran?

— Res: una mena d'explicacions d'hores
benamades, de particularitats d'ànima pa-
gesa... coses de fòra, lleures de l'istiu.

El vaig obligar a posar quelcom en nèt,
y em dongué'l *Capvespre*, aquell admirable
quadro de montanya que jo li vaig publicar
a *Catalunya*, en un dels primers números. Y
no n'hi vaig deixar guardar cap d'inèdita,
d'aquelles severes, intenses y gràfiques des-
cripcions, plenes de veritat, filles d'una
observació constant, caparruda, tant pagesa
com les mateixes escenes ovirades. Ah! Com
la sentia la Terra, en Duran! La Terra llau-
rada, la Terra sembrada, la Terra esquei-
xada per les espigues, la Terra esquerdada
per l'aixut! Y aquella gent colrada, feïnera,
seca, silenciosa, desconfiada, estalviadora,

A *Catalunya* y a la *Il·lustració Cata-
lana* aparegueren tots els seus articles,
salvant-ne un que ha d'eixir per pri-
mera volta en el llibre d'en Duran
que un íntim amic seu publicarà
aviat. Té en Duran també una no-
veleta, *El Ton de la Muga*, que fou
premiada ab la Copa en els Jocs Flo-
rals de 1905.

Deixa copioses notes sobre'l català
del Montseny y del Llussanès, que
aniran a enriquir el Diccionari del
gran apòstol de nostre idioma Mossèn
Alcover; y poc temps abans de morir
havia publicat un *Resúmen gràfic de
la historia del Arte*, notabilíssim, aon
l'evolució artística se mostra gairebé
per la sola il·lació dels nombrosos gra-
vats, als quals acompanya un text so-
bri, substancial, clar.

En Duran estava ara en plena po-
tència. Quan d'ell tant esperavem, ens
es estat arrebatat violentament, dei-
xant entre'ls qui l'estimaven una im-
pressió molt crudel de dolor y estu-
por. Es una revolada la qui se l'ha
endut. Però se l'ha endut certament
a l'etern repòs, a l'ample sojorn de pau y
refrigeri, aon correspon a l'home qui ha
feinejat més durant la setmana, un més
lluminós y benhaurat Diuenge perennal!

JOSEPH CARNER

NOSTRE PA DE CADA DIA

Es l'hora de dolç esllanguiment en que a
les acaballes del Setembre'l cel, esblai-
mat pel deix del darrer raig del sol ponent,
reflecta sa lluisor pàlida en la tranquila su-
perficie dels aiguamolls y bassots de la vora
del riu. A poc a poc s'extenen les ombres,
esborrant la silueta de les montanyes llunya-
nes, invadint la vall on s'escalonen resto-
bles y quintana ab rostolls, verdejants de
trapadella, a punt de guret; feixes ab la
terra remoguda que ha covat les trumfes, o

aguantant encara, com estaques plantades, les resseques canyoques de blat de moro; les vaques lentament pasturen les vorades dels conreus, arranant lo radall de les margeres, y al sò melangiós, intermitent, de les esquelles, van acostant-se, calmoses, cap a la llissa; la carreta pesanta y matocera fa'l darrer camí curullada ab la tardaneria; y quan van perdent-se'ls remors de son fustam, cruixint a les sotragades, se desperta arreu la borinor d'insectes, la fressa subtil, el fregadiç vacilant, ab sò llunyà de xarric de llima que va creixent, creixent, fins arribar a son ple, ab aquell brunzit macís y sostingut de cada vesprada.

* * *

Es ben fosc quan descarreguen la carreta: les trumfes, a la porxada; aconduït el blat-de-moro en pilans y penjolls; la parella establada, les eines arreconades... Y tots, d'un a un, van fent cap a la cuina, capolats, amarats de suor, espitregats y mal garbits, arrossegant els pesants esclòps pels esmolats graons, brunyits a troços, fent retrunyir el trespol ab son trepitg feixuc, blincant-se com si'ls manqués la força als genolls. S'encabeixen pels reconis mitg recolzant-se; guaiten, glòtons, ab esguart de bestiola afamada, l'olla fumejanta que la dòna despenja de les lleves dels calamàstecs. Tenen gana.

Ella aboca les trumfes a una gran cassolassa y comença a pastar-les, xafant-les seguidament ab la llossa, amorosint-les ab l'adob de quatre miserables rostes. Ells s'atancen pausadament a l'escudeller, arpleguen plat soper de terrissa verniçada, vermellova, ab vius d'ocre, y la cullera de boix, gastada y greixosa, que freguen pel dret y revés en el cuixot de les calces, y comencen a llossar, atapaint el plat fins a deixar-lo curull, pitjant fort la vianda y fregant la cullera pel caire... y s'entornen a sos llocs, asseyent-se en positures incòmodes, arrambant-se d'una manera inverossímil, com deixats estar per una mà invisible; l'oncle, el conco, d'esguard de cretí, s'apuntala al banc dels cantis y topa ab les barrombres cada cop que, descrivint un gran círcol, alça'l braç ab la cullera plena; un moço, mitg assegut damunt d'un gros boscall, de tanells punxents, del pilot de la llenya, se remena ab dificultat

pera no esgardissar-se ab les argelagues; un altre's recolza al cantell de la porta; el vell, l'amo, s'asseu, tot just apuntat, al banc escorn. Tots aguanten el plat ab la punta del dits, fent-lo voltar ab traça, enfonzen la punta de la cullera resseguint les vores, y mengem ab fruició, badant tota la boca y acotant el cap a cada cullerada, bufant y escaldufant-se.

La claror oscilant del llumet d'olí penjat al brancal de l'escorn estampa a les negres parets unes ombres xaparres que's mouen suaument, tremoloses... Sols se sent algun que altre cruixit del foc que s'acaba y el soroll apagat de la llengua a l'espetegar, confosament, remenant la pastosa farinassa per la boca... Y, eixint d'un plat, l'altre, s'allarga aquell àpat saborós, patriarcal, ab qualque mossada de pa de segle, ressecat y negre, de flaira agrosa, fins a esser tips, revinguts: l'una suada ha atrapat l'altra. De tant en tant una sobtada contracció'ls sacceja'l ventre, y, muntant per la post del pit, se'ls detura en la gargamella. Sos rostres bruns y terrosos prenen un aspecte de felicitat imensa, y, ferrenys, soferts, pacients, sense desitjos, gaudeixen una estona de repòs, dolç, amorosit pel goig de l'esperança d'una altra diada plena de suor de cap a cap.

Un a un alcen el canti xic d'aram, bonyegut y ronyós, ab claps de lluentor; després cargolen, graponers, un cigarret de fulla d'Andorra, forfollen en la butxaca de l'ermilla o en un replec de la faixa, trenen un rebrec de mistos de cartró, que encenen fregant ab l'unglot del dit gros, y torcen la boca y clouen els ulls, xuclen fortament y empudeguen la cuina d'un tuf humit... Y el fum voleia, se cargola, s'esvaeix, y ells van ensopint-se al sò del xapoteig de la terrissa que ella remena per l'aiguera... se queden quiets, badallen sorollosament, persignant-se la boca; l'esguart se'ls fa incert, ensopit, entelat, enterbolint-se per moments, y caparregen ab les parpelles pesantes: tenen sòn.

* * *

En la llissa sonen les esquelles; se sent la veu del rabadà que baladreja, havent-se-les ab una vaca esferehida que no vol entrar a la cort.

L'amo barboteja sorrut:— Aquest ballet

cada dia *tenca* més d' hora! — Y se'n va escala avall pera aconduhir el bestiar.

De sobte entra un xaval escotorit, cara vermell, més ros que una gabella, d' ullassos clars y vius, el barretinot de gairell, calces de vellut, brusa negra, curta, y sabates clavetejades, espitregat, mostrant encara blancsors rosades d' infantó, y un garrot de freixa d' allisats tanells dessota'l braç; forfolla una estona per la pitrera y treu un grapat de rossinyols y cama-secs, que tira damunt la taula; se llossa un plat de trumfes, que's menja a peu dret, apretant-se'l al pit ab la mà esquerra; escura cassola y llossa, se llesca un troç de pa; besonya, trapacer, per tot arreu, y... entra'l vell, barboteja quelcom que's comprèn que es l' hora del rosari, perquè mandrosament se persignen tot levant-se les barretines, fent-les lliscar pel clatell fins a deixar-les damunt de l' espatlla; y ensonniats, automàtics, mastegant les paraules, resen d' esma, com d' esma han feinejat tot el sant dia; desgranen un llarg enfilall de pare-nostres, y gairebé adormits, arrossegant els peus y topant pels caires de les portes, menats per l' instint, s' entaforen cadascú a son forat y jeuen sense fruició, dormen sense somniar.

Avui han arreplegat l' últim braçat de tardaneria: demà, primer dia de guret.

* * *

Al defòra segueix brunzent y constant el fresseig de bestioles, acompanyat ab el rondineig del riu, que s' escorre mansament, aixamplant-se en la resclosa y llensant-se en el gorg, entre escumalls y argentada polcina; bona part d' aigua s' esmuny cap a la cequia, que atravesa fatalment pel mitg dels conreus, avall, fins al saltant de la turbina, allà, al bell cap de la fàbrica, quals sorolls estridents, dringar de ferramenta, traqueteig de fustam, se barreja brutal, interrompent la sagrada armonia de Natura, mentres les arrengrerades y polsoses vidrieres de la quadra baixa vessen un doll de llum rogenca, escorcollant ab sos raigs, atrevits, sacrílecs, els misteriosos reconcs de la verneda.

M. DURAN Y DURAN

EL GRAN MOLÍ

Qui'l bastí ningú ho sab.
D' alt que es, en el cel blau enfonsa'l cap.

Mòl nissagues y móns,
y cau segó y farina a un sac sens fons.

Els braços d' eix molí,
de llargs que són, no se'ls hi veu la fi.

Adalerats voltant,
van els núvols pel cel filagarçant;

baixen a mars pregons,
esgarriant dels astres les munions,

alcen el sol a orient,
l' escabellen y apaguen a ponent...

Y els braços del molí,
talment davanadores fent camí,

los quatre en creu rodant,
l' eternitat pel buit van capdellant.

ANGEL GUIMERA

L'OCTAVI PELL CUFFÍ

Jo voldria parlar serenament de l' Octavi Pell, del meu amic inoblidable; més en aquests moments de tristesa pera mi, ¿com substreure-m del dolor que les paraules deixen en els llavis, que'ls pensaments deixen en el front, que'ls records deixen en lo pregon de l' ànima cada vegada que'l nom retorna ab tot el seu onejament de vida? Es mort, pobre amic meu! Y ha mort a la primera joventut, al començ de la lluita, sense voler morir, ferit traïdorament per una dalla invisible y fatal, deixant en tots nosaltres, — els qui l' estimavem, — una extranya y melancòlica impressió de cosa impossible, de somni horrorós, de perdua inexplicable. Perquè nosaltres no'ns en sabem avenir de que en Pell sia mort, en Pell, el qui havia compartit els nostres entusiasmes, el qui laborava incansablement ab tots nosaltres en la via ascendent de la juvenesa, sempre animat, sempre esperançador, sempre anhelós de plenitud y perfeccionament.

En Pell estava en el període de formació, y, a pesar de l' aspecte indecís que re-

gularment presenten aquests períodes, en Pell, relativament, es clar, s'havia sabut aguantar ab extraordinaria fermesa. Era un temperament inquiet y laboriós y tenia una singular clarividencia de totes les coses humanes. Esperit culte y refinat, ple de sentit penetrador, ab la seva inteligencia clara y el seu criteri elevat, s'anava revelant com un veritable pintor d'ànimes, y pintant-les o

descrivint-les exteriorisava la seva. Fullegeu les revistes catalanes dels darrers anys, y al trobar-vos ab nombrosos articles d'en Pell ho veureu clarament. Malgrat la seva constant inquietut, era un atent observador y un minucios psicolog. Per això fou pròdig en la descripció de caràcters y en l'estudi de moments y processos psicològics. Y, además, de quina manera sorprenent enriquia cada vegada més la forma artística d'expressar-se! No era perfecta encara la seva prosa, perquè ja sabeu que estava en el període de formació, més era, ab tot, una prosa excellent, vibranta, sonora, plena de ritme y de sentit just, exquisida, intensa. Un petit fragment d'article inèdit us remarcarà la veritat de les meves paraules:

«—En una habitació de xalet quals finestres tinguin un marc de fulles verdes y de flors blanques y oloroses per la banda del jardí; en una cambra silenciosa, luxosa, ignorada, es aon desitjo passar ab ella les ho-

res íntimes de l'amor. Confortablement instalats en setials d'alt respallter, l'un davant de l'altre, separats per una taula petita a la que hi haurà posat ab ses mans delicades les lleminadures preferides, ens parlarem de delectables coses ab la boca plena de la dolçor dels bombons. Com petits infants jugarem ab bibelots que'ns recordin mil detalls estimats. Un ídol japonès ens recontarà una llegenda que vaig inventar pera ella al proposar-li un llarg viatge per l'Orient, l'Orient d'on venia aquella figureta enviada per un amic y rebuda pel sant d'ella. Y tota l'agitació dels preparatius del viatge, el moviment del trasatlàntic y la monotonía de les diades passades en el mar, y l'aparició màgica dels països y les ciutats y els trajos de colors y la diversitat dels idiomes, passaran pel record en l'esllanguiment d'aquella tarda.»

Simpàtic de rostre y expressiu en el mirar, l'Octavi Pell tenia sempre paraules sobries y gracies distingides pera expressar-se, amenisant unes vegades, canviant impressions altres, y la seva conversa interessava sempre, no solament a nosaltres, als inseparables, sinó a tot-hom qui tingués ocasió de parlar ab ell. Era devot de totes les manifestacions de l'art y entusiasta de les nostres reivindicacions polítiques. Adorava'ls moderns poetes francesos y detestava la majoria dels poetes castellans. Era un capdill del nostre moderníssim renaixement y es delectava davant de les esplendideses de la nomenada escola mallorquina. Els seus autors preferits, sabeu quins eren? Baudelaire, Regnier, Verlaine, d'Annunzio, Moreas, Alomar, Carner, Ors... D'en Baudelaire tenia traduïts alguns petits poemes en prosa, que segurament seran aviat publicats, y es proposava traduir-los tots... Què diré més? En aquests moments no estic pas en condicions de fer un estudi detallat de l'ànima d'en Pell y de la seva obra començada. Si, com es de creure, s'ordena y es dona a la llum tot lo d'ell, posaré totes les meves forces en descriure-l.

Y, ara, un adéu a l'amic, a l'infadigable amic, al bon amic. Els qui'ns hem sadollat a la font abundosa de l'amistat seva, no l'oblidarem may. Retindrem sempre les llàgrimes, perquè es cosa de dèbils deixar-les

vessar; més a les hores quietes, a les hores en que'l sentiment parla y els records arriben com musica melodiosa y llunyana, ell serà viu entre nosaltres y ens parlarà de les tristesses del repòs.

P. PRAT GABALLÍ

15 de Juliol de 1906

MATERIA MORTA

EL vell, dintre la barca, servint-se de la mà posada sobre'ls ulls com parassol, mirava al lluny. La barca's gronxava sobre'l mar; els remes, abandonats als costats, se movien com l'esquelet d'unes ales descarnades. Dintre'l port, la feina del dia començava; els barcos negrosos, immòbils, llençaven una petita fumera blanca: era'l vapor que fugia de la maquinaria de les grues, que, ab soroll de cadenes, carregaven caixes y sacs. Les barquetes petites, portant un sol home vogant, creuaven el mar, al lluny, en totes direccions. Un bot a vapor arrossegava dos o tres barcasses, plenes de treballadors, ab les robes ennegrides per la pols del carbó. Una sirena roncava fortament, fent ressonar l'aire; una altra contestava més llunyana ab un to més greu, y una altra encara, aixordant el soroll de totes plegades.

El vell seguia mirant al lluny; la barqueta, portada suaument per les onades, quasi imperceptibles, s'havia acostat al moll. Un home dret, al límit de la riba, observava'ls moviments de la barqueta ab molta atenció. Quan compregué que l'home de la barca'l sentiria, caminà cap al lloc desde ont hi seria més proper.

— O...h, l'avi! Acosteu-vos. Tinc de dir-vos quelcom.

El vell degué sentir la veu, perquè, d'esquena que estava, mirant sempre cap al lluny, se girà cap al que cridava, sense que de moment el semblés conèixer.

— Què voleu? Podeu parlar, que vos escolto.

Y l'altre, ab les dugues mans en forma de bocina, cridà:

— Acosteu-vos un xic més. Són coses d'importancia.

Els remes, en mans del vell, feren caminar una estona la barqueta molt suaument,

y al ser-hi aprop tornaren a restar abandonats als cantons.

— Ara't conec, — digué l'avi. — Què hi ha de nou?

— Res: no més volia dir-vos que tant la dòna com jo, ja sabeu que voldriem tenir-vos ab nosaltres. Veniu, l'avi: no vos tractarem gens malament, ans al contrari, farem tot lo que poguem perquè estigueu content.

— Això y res més que això volies dir-me? — féu el vell ab to de mofa. — Ja't podies estalviar el llevar-te tant dematí, home. Que no ho veus el camí que has fet desde allà dalt? Vés, home, vés, que no es pas ben fet deixar la dòna sola a casa.

Y, agafant els remes altre cop, donà dos o tres palades pera allunyar-se.

— Escolteu, l'avi, que no'ns veyem pas tant sovint. Volgueu escoltar-me una estona, que no hi perdreu pas tant gran cosa. O...h, l'avi! Veniu, per darrera vegada.

El vell parà en sec de remar. Però no donà ni un sol cop per acostar-se; y, dirigit-se a l'altre, digué:

— Acaba d'una vegada. El jornal ja ha començat, y tot-hom es a la tasca.

— Veniu ab mi, l'avi. Vos feu vell y podeu morir tot sol, en lloc de tenir-nos a nosaltres per fer-vos companyia. Ja teniu anys y avuy feu cara de prunes agres. M'hi jugaria'l coll que no vos trobeu pas bé del tot... Y, donchs, home, que vos dich jo? Veniu ab mi y anirem a trobar el metge, y lo que ell digui's farà perquè vos poseu bo. Mireu, — y ensenyava un mocador lligat per les quatre puntes; — la dòna m'ha posat aquí quelcom per esmorsar. Vós no deveu pas haver-ho fet y jo començava a badallar. Acosteu-vos y menjarem plegats.

La barca's gronxava sobre les ones. El vell, dret, immòbil, escoltava; y quan l'altre callà, la seva veu se sentí forta, però ab un sò extrany, com el d'una orga espatllada.

— Ja t'he dit que no tornaré may més a casa meva... no, què dich?... a casa vostra. Y ni tu ni la teva dòna me veureu més, ho sents? No'm vingueu ab més camàndules, que prou vos conec a tu, calssasses, y a la garça de la teva dòna. No tinguis pas por de que torni a caure a les vostres mans. Teniu unes ungles tant llargues que, al donar-me una abraçada, m'esgarrapeu. Ja

podeu fer-me la creu, a mi; encara que potser jo vos la faré primer a vosaltres. Mira, veus? Aquí tinc dos remes vells per fer-vos-la... Un per cada hu.

— Vaja, l'avi, deixem-ho estar lo passat. No teniu pas gens de cor, si no veniu. Si haguessiu vist com plorava vostra filla al dir-me que vingués a parlar-vos! Ja vos ho pensareu, si no voleu venir ara; però acosteuvos: tinc de dar-vos lo que la dòna ha posat al mocador per vós.

— Ja t'ho pots fúmer lo que portis, que a mi pot-ser me faria mal. No'm facis més la guitza ab la teva xerrameca, doneta. Y ves a portar-ne forces de recados de part de la teva dòna, que arplegaras alguna cosa per beure y fumar... y ella mentrestant... Ex! Quin fàstic!

— Teniu: preneu això, al menos. Ja veyeu que no us tinc mala voluntat. Acosteuvos y us ho donaré. Voleu que us ho tiri a la barca? No hi arribaré pas desde aquí: sou massa lluny.

— No'n vuy res més de vosaltres. Diga-li això a la teva dòna.

Y el vell, tornant a agafar els remes, s'allunyà ben depressa.

L'home que restava a la riba'l cridà encara algunes vegades més, y, veyent que l'altre no'l sentia, o feya com si no'l sentís, arronsà les espatlles y se n'anà, caminant a lo llarg del moll, vora l'aigua. De tant en tant se girava, mirant la barqueta cada cop més llunyana, fins que, decidint-se de sobte, apretà'l pas sense tombar-se més.

Uns quants dies més tart trobaven mort al vell dintre la barca mig podrida. Y els remes abandonats eren com l'esquelet d'unes ales descarnades, movent-se pausats en l'etern va y ve de les ones.

L'espectacle resultava macàbric; tenia quelcom de fatal dominador d'una vella existencia apagada sobre'l mar, en aquella barqueta inservible, ennegrida, que servia de casal surant sobre l'aigua tèrbola del port. Y quan ab una llanxa de vapor l'arrossegaven fins al lloc destinat als cadavres recullits del mar, era com un enterrament fantàstic, que a les darreres clarors del dia portava al repòs darrer dugues velles carcasses. El vell y la seva barca formaven un

sol bloc de materia morta, surant sobre l'aigua com una desferra, massa lleugera pera anar-sen a fons pel seu propi pes y amagar així als ulls curiosos tota la brutor de la miseria, negra de la polcina del carbó. Passaren entre'ls vapors, que's confonien ab la fosca, y d'un d'ells, pera divertir-se, llençaren sobre'l fèretre un cabaç d'escombrieries, caigudes com una parodia de nupcial pluja de flors. Y aquell darrer ultratge restà encobert per les ombres.

Embolicat en son capot impermeable, l'abandonaren sobre'l moll, ab un guarda de vista fins l'endemà. Y quan a la nit la pluja queia sobre la terra y sobre'l mar, el vell cadavre, immòbil, desafiava encara la furia del temps, esperant un *permis especial* pera amagar-se sota terra.

OCTAVI PELL CUFFÍ

TORQUATO TASSO

Tragedia de GOETHE

TRADUHIDA PER EN JOSEPH LLEONART

ACTE PRIMER

(Continuació)

ESCENA QUARTA

ELS D'ABANS. ANTONIO

ALFONSO

¡Benvingut sies tu, que tot alhora ens portes ta presencia y bon missatge!

LA PRINCESA

Bona arribada!

ANTONIO

No sé pas com parlar de l'alegria que'm fa reviure a la presencia vostra. Veient el vostre esguard, tot ho retrobo lo que tant temps me feu dalir. Joiosos dels meus actes a tots me sembla veure-us y aixís pagat d'afanys passats me trobo, de molts dies viscuts en l'impaciencia, y d'altres plens d'anhel. Ara com ara tenim lo desitjat y no hi ha lluita.

ELEONORA

També't saludo jo, y ensems m'apena d'haver d'anar-men al bell punt que arribes.

ANTONIO

Perquè 'l meu goig no arribi a ser perfecte,
una part ben hermosa te n'emportes.

TASSO

Reb mon salut també. La joia espero
d'està al costat d'un home d'experiencia.

ANTONIO

Me trobaras, a fè, sempre que vulguis
guaitar desde 'l teu món al que m'es propri.

ALFONSO

Per més que'm confiaries en tes cartes
els actes teus y lo que d'ells n'eixia,
encara 'm resta molt per preguntar-te,
per saber dels afers com te'n sortires.
Damunt d'aquella terra prodigiosa
el pas ha d'amidar-se perquè 't dugui
al cap-d'avall, al fi que't proposares.
Aquell que considera ab clar judici
de son senyó 'l profit, pesa-li Roma,
car Roma tot ho pren, prò res entrega,
y, aquell que hi va per rebre alguna cosa,
no res podrà obtenir sens sacrifici,
y, aixís, encara gracies que li donguin.

ANTONIO

No es pel meu procedir, ni per ma traça,
que'l teu voler, senyor, he dut a terme;
car ¿quin home prudent ho trobaria
el mestre seu al Vaticà? S'uniren
moltes coses pel bé de nostra empresa.
Gregorio 't considera, y te saluda
y et beneeix. El vell, que es el més digne
de dur al cap el pes d'una corona,
recorda-s d'aquell temps ab alegria
en que va estrenye-t en sos braços. L'home
que sab conèixer lo que'ls homes valen,
te coneix, y de tu parla ab lloança,
y molt ha treballat per tu fins ara.

ALFONSO

D'aquest bon parer d'ell jo me n'alegro
per lo que té de recte. Prò no ignores
que desde 'l cim del Vaticà s'oviren
bé prou petits als peus d'un home 'ls regnes.
No facis, doncs, esment d'homes ni prínceps:
lo que més t'ha ajudat, tant sols, confessa.

ANTONIO

Ja que ho vols, t'ho diré: l'alt seny del Papa;
ell sab veure a sa mida cada cosa;
per poder sé l'amo d'un món, ell dóna
als seus vehins de grat y ab benvolença.
Del bocinet de terra que't fa ofrena
ell en sab el valer, com del teu tracte.
L'Italia deu restar tranquila. Veure
amics no més al seu entorn enveja,

y conservar la pau en ses fronteres,
perquè la força del cristianisme,
que ab gran autoritat ell encamina,
als turcs y als infidels arribi a vèncer.

LA PRINCESA

¿Se sab quins homes són que ell més ampara
y que més refiats se li acosten?

ANTONIO

No més escolta a l'home d'experiencia,
a l'home actiu sols protegeix y estima.
Ell, que de jove a la nació servia,
avuy n'es el senyor y té domini
damunt d'aquelles corts que uns anys enrera
les va veure y coneix y dirigi-les.
Al seu esguard el món tant clar se mostra,
com el profit de la ciutat on regna.
Quan se'l veu treballar, cal alabar-lo,
y quan descorre 'l temps lo que en la calma
y de lluny preparà y ha dut a terme,
llavors cal omplir-se d'alegria.
No hi ha espectacle hermós com ho es el veure
un governant que sab regnà ab prudencia,
el veure un regne on fins l'altiu escolta,
on cadascú creu an ell mateix servir-se,
perquè tant sols lo just se li ordena.

ELEONORA

¡Que'm plauria pogué alguna vegada
veure aquest món d'aprop!

ALFONSO

¿Per ajudar-hi,
deus voler dir? Perquè no més mirar-ho
no ho farà pas jamai Eleonora.
¡Que'n fóra de plaent, amiga meva,
si en el gran joc de tant en tant poguessim
barrejar les mans fines! No t'ho sembla?

ELEONORA (a Alfonso)

Tu vols temptar-me, amic; prò no hi arribes.

ALFONSO

Es que encara 't tinc deutes d'altres dies.

ELEONORA

Doncs, bé: avui soc jo qui't quedo a deure.
Perdona y no'm destorbis les preguntes.

(A Antonio.)

Què ha fet per la niçaga dels Nepoti?

ANTONIO

No ha fet res més per ells del que'ls pertoca.
Un poderós que no sab fer pel poble
allò que necessita, d'aquest poble
n'es mal dit. Ben serè y ab bona mida
Gregorio sab lo que an els seus els manca.
Els serveixen l'estat ab valentia,
y ell dos càrrecs germans així executa.

TASSO

¿Y l'art y la ciencia no gaudeixen
també de sa mercè? ¿No s'emmiralla
en els grans prínceps d'èpoques llunyanes?

ANTONIO

Honora la ciencia quan li es útil
per regir son estat, y li ensenya
a ben coneixe'ls pobles. L'art l'estima
mentre es un ornament, y que sa Roma
li fa preciosa, y de palaus y temples
meravelles ne fa d'aquesta terra.
A vora d'ell res vol que no's remogui.
L'acció y el serviment per ell sols valen.

ALFONSO

¿Y creus que finirem la nostra empresa
de cop y volta, y que en la nostra via
no vindrà a desuni'ns més d'un obstacle?

ANTONIO

Molt m'erraria si ab ben poca feina,
ab el teu nom, o ab unes quantes cartes,
aital desavinença no trenquessis.

ALFONSO

Aqueixos dies de ma vida alabo,
llavors, com temps de sort y benefici.
Veig les fronteres meves aixamplades
y d'avui endavant les tinc segures.
Ens has donat gran guany sens caldre't armes.
Dè ciutadà mereixes la corona.
Les nostres dònes han de coronar-te
del roure gerd ab les més belles branques
entrelligades al matí més plàcit.
També Tasso m'ha dut una riquesa:
ha conquistat Jerusalem pels nostres
y així als nous cristians ha fet vergonya.
Ha assolit un alt cim en la llunyarria
ab ferm treball y coratjosa empena.
Per l'acte seu el veus portant corona.

ANTONIO

Me desfas un enigma. A l'arribada
he vist dos coronats, ab extranyesa.

TASSO

Si al teu esguart la ditxa meva's mostra,
desitjaria jo que a la vegada
mon esperit confós poguessis veure.

ANTONIO

Ja no m'es nou que per la recompensa
Alfonso no té mida, y tu coneixes
lo que tot-hom al seu entorn sabia.

LA PRINCESA

Quan hauras vist lo que ell ha fet, llavors
ens trobaras ben mesurats y justos.
Els novells testimonis som nosaltres

del bon parer que'l món no li refusa,
no tant sols el present, sinó'l pervindre.

ANTONIO

Vosaltres sols li assegureu la gloria.
Qui pot dubtar davant lloança vostra?
Prò, diga-m: ¿qui ha cenyit eixa corona
sobre'l front d'Ariosto?

ELEONORA

La mà meva.

ANTONIO

Y ha obrat molt bonament. Li escau hermosa
com el mateix llover no l'ornaria!
Com cobreix la natura el pit riquíssim
ab vesta de verdor tornassolada,
aixís ell revesteix tot lo que a l'home
pot fer-lo digne de l'amor y l'honra
ab la roba florida de la falla.
Satisfacció, judici y experiència,
riquesa d'esperit y seny ben plàcit,
per lo bo sense engany ens apareixen
en els seus cants, idealisats, però sòlits,
reposant sota d'arbres en florida,
coberts de la nevada de flors tendres,
de roses coronats, entrelligades
pels àngels de l'amor quan joguinegen.
La font de l'abundancia prop fresseja,
y peixos matisats y extranyes ens mostra
l'espai immens, les prades y boscuries
s'omplen d'aus y ramats de llunyes terres.
L'engany vigila mitg-cobert pels arbres;
desde un núvol daurat la saviesa,
de tant en tant, sublimes sentencies dicta,
mentres que en afinat llaut selvatge
la bogeria apar esvalotar-se,
prò's manté a bell compas y moderada.
Qui prop d'un home aixís gosa arriscar-se,
tant sols per lo atrevit mereix corona.
Perdoneu-me si, dut per l'entusiasme,
també, com encisat, no reflexiono
ni temps, ni lloc, ni les paraules meves,
car tots aquests poetes y coronas,
y l'ornament festiu de les hermoses,
cap a terres extranyes se m'emporten.

LA PRINCESA

Qui sab conèixer lo que val un mèrit,
no negarà pas l'altre. Doncs ensenya-ns
lo que'ns han fet sentir els cants de Tasso
y per part teva lo que en ells hi trobis.

ALFONSO

Antonio, vine ab mi! Tinc moltes coses
que'm tens de dir encar y m'interessen,
y després, fins que'l sol baixi a la posta,
estaras per les dames. A reveure!
(L'Antonio segueix al Príncep. Tasso, a les dames)

ESCOLA DE MESTRES

II Y DARRER

Els mestres que ara no tenim els formarà la nova Escola. Lo que avuy no podem aprendre en els centres oficials, lo que no més una constància y fermesa incomparables ha permès a n'alguns proporcionar-se ells mateixos, ho assolirà desde ara la nostra estudiant jove.

Ademés dels mètodes y procediments racionals, que assegurin una ensenyança profitosa, s'han introduït assignatures aquí per complet desconegudes, però molt apreciades en països on se comprèn l'educació. Que no es aquesta'l verniç dels nostres actes, sinó'l motor impulsiu y directiu, en tots els aspectes de la *persona integral*, pera que siguin planeres les dificultats que presenten les lluites de la vida tot apropant-nos a l'ideal de perfecció.

Y es precis veure-hi a la personalitat humana una naturalesa física, y també una naturalesa espiritual. Una naturalesa que es cos y ànima, organisme y esperit, matèria y pensament; pensament que no es solament *entendre*, sinó *voluntat* pera realisar les coses, fins les que semblen més difícils; *acció* enèrgica y decidida en certs moments, en altres tranquils, però may defallint en el camí de les nobles empreses.

Així se compendria que, no descuidant ensenyances necessaries en diferents aplicacions de la vida, donem l'importància que's mereixen a les matèries que tracten de l'educació de tot lo que caracterisen els aspectes de la nostra personalitat integral, educant a l'home físic, educant l'enteniment, y educant, sobre tot, la voluntat, ont han buscat els pobles anglo-saxons el secret de sa meravellosa creixença.

La tasca que'ls nostres mestres realisaran, ab una preparació com aquesta, racional y completa, serà de debò profitosa. Els nous educadors, escampats per tot Catalunya, portaran là llevor de futures renovacions...

Si fallessin els medis que permetran fàcilment que arribi fins al recó més amagat de la nostra terra l'acció de la gran obra, ens dóna esperança de que no restaria

aquesta infeconda el considerar la nova situació que ha d'establir l'aparició de nous y entesos educadors.

S'ha de reconèixer que la poca consideració en que avuy són tinguts els mestres es degut principalment a la general convicció existent de que es molt baix en ells llur nivell intel·lectual. Contribueix poderosament a que's mantingui aquesta preocupació l'existència de molts que de debò mereixen aquell concepte, atesa sa curtedat natural y llurs escassos o nuls coneixements.

El dia que la gent consideri en el mestre, no'l miserable que *ensenya* perquè no saber de manobre, sinó l'home superior que veu en el magisteri'l sacerdoti de ses aficions, que's cristallisen en el compliment del dever nobilíssim de donar a la Patria'ls fruits de preuades intel·ligències; a l'home que té coneixements y els sab trasmetre, y sab trobar el camí de perfecció en el compliment de tots els devers, que simbolisa en l'amor a Déu y als homes, y sab donar consell y portar resignació als desesperats y avorrits de la vida; quan això succeixi, desapareixerà radicalment el menyspreu ab que encara es tingut el mestre.

Aquest dia'l fa apropar molt depressa la «Escola de Mestres». Els que ella treurà seran els que'l país necessita pera satisfer les exigències de les noves corrents educatives.

En l'entusiasme per l'educació se'm presenta com en somni la visió del bell pervindre que s'acosta. Veig a tots els pobles de la meua patria adorada, encara bregant en la lluita pera assolir sa completa reconstitució nacional; per un dels instints, halè de la nostra vida, que a n'aquella expliquen, rebre als nous mestres com l'anyorat *Mesies* de sa deslliurança, víctimes en sa desgracia de l'ignorància que'ls havia impedit redreçar-se contra totes les concupiscències, que'ls havia fet viure ab l'engunia del que sofreix uns mals que no endevina, que havia produït entre germans lluites ferotges d'extermini y de venjança...

Y veig multiplicar-se l'esforç de tots pera que l'educació nova estigui rodejada de totes les possibles perfeccions. Els sacrificis ab que il·luminats y benemèrits patricis cooperaven pera fer més aviat realisable y profitosa la gran obra, s'extén ja a tots, a

tots els qui hi queda una guspira de desitg de millorament y perfecció.

Encara que, esllanguits y anèmics, els pobles de la nostra terra, que volen regenerar-se a una nova vida, són els pobles del sacrifici per l'educació. Ells arrunen els casals rònecs y humits, record de dies tristos, pera instruir-hi allí mateix, ab l'esforç propi, y el treball dels braços, y l'inspiració de l'artista, com el poble cristià del segle XIII aixecava les nostres airoses catedrals, els palaus de l'educació del poble.

F. JOVÉ Y VERGÉS

ELS LLIBRES

AN EN JOSEPH M. BOIX

QUAN era petit—es un record que guardo encara com si fos d'ahir—may havia sabut explicar-me per què'l meu pare s'enfadava tant quan jo feya malver, omplia de ninots o maltractava 'ls llibres; may havia arribat a comprendre l'estimació que ell els duya, el cuidado ab que'ls agafava, la suavitat ab que tombava les fulles pera no masegar-les ni deixar-hi senyal de les seves ditades.

D'aleshores ençà han passat molts anys, y ab ells m'he arribat a fet càrrec de la molta raó que'l meu pare tenia, he après a respectar els llibres y fins a estimar-los. N'han vingut tants a les meves mans, que a l'últim he descobert en ells quelcom íntim, quelcom d'una vida secreta que, ab tot y portar molt amagada, traspua per totes les seves pàgines, per cada una de les seves lletres.

Per això 'ls llibres m'agraden, me sugestionen.

No l'heu sentit may vosaltres la sugestió del llibre?

Jo no puc passar per davant de les llibreries sense sentir-lo, sense aturar-m'hi. Devegades m'hi estic una bona estona davant de tots aquells llibres nous tant atrayents; els contemplo ab enveja, sento'l desitg de comprar-los tots, y ho faria si pogués: ho faria perquè ells m'ensenyarien moltes coses que no sé, me parlarien en un llenguatge nou,

me farien estremir ab una sensació may sentida.

Y no m'atreuen pel goig que fan ab les seves cobertes netes, lluentes y ben planxades, en les quals ressaltava temptadorament el títol, o perquè tinguin encara 'ls fulls pera tallar, ni tant sols per la seva novetat, sinó perquè sé ben bé que en ells algú ha posat bona part de la seva ànima, perquè són el fruit d'un llarg treball de l'intel·ligència o l'hermosa exteriorisació d'alegries fruïdes en silenci o de penes passades en enguniós isolament.

Per això 'ls llibres m'agraden y no faig distincions entre ells: lo mateix són pera mi els exposats en luxoses llibreries, que'ls que contemplo en les parades de fira escampats sense ordre, tots bruts, y molts d'ells ab les cobertes mitg estripades o completament perdudes, ab les fulles esgroguehides y ressegades.

Tampoc faig distincions entre 'ls llibres que voluntariament he llegit pera esbargir-me y els que per força he hagut de tenir a les mans y que s'han fet vells de tant esser-hi... Prou recordo lo que'ls llibres d'estudi'm feren patir; però 'ls conservo una gran veneració; goso encara al contemplar-los, perquè'm parlen de temps llunyans que no han de tornar, y aquest recòrt es agradablement agre-dolç.

Però hi ha llibres que encara m'atreuen més que aquests: són els que puc portar a la butxaca sense por de fer-los malver; els que els amics me deixen y jo deixo als amics; aquells en quals pàgines trobo grans senyals de llàpiz que jo o altres varen fer en un moment d'entusiasme febrós. Com m'agrada trobar-les aqueixes senyals! Quantes vegades jo mateix les he fetes! Més tard, quan els llibres aquests tornen a les mans del que hi ha deixat alguna senyal, s'agafen ab més amor y se llegeixen novament, y a l'acabar fins se tornen a llegir una altra vegada, perquè es un goig intens l'etern recomençament de l'impressió sentida en la primera lectura. Y aquesta impressió reviu, es evocada per aquella senyal de llàpiz que tant escau en els llibres que van de mà en mà, sense acabar may de fer llur via.

No sé si es per aquesta secreta atracció d'aquests llibres que gaire bé podria dir-se

són de tot-hom, que quan trobo algun amic que'n porta, les mans se m'hi van instintivament y els agafo pera fullejar-los, com si en ells volgués trobar-hi quelcom de les sensacions que produeixen. Y això que faig ab els coneguts, voldria poder fer-ho ab tots els que passen aprop meu, ab tots els que devegades, desde'l carrer, veig darrera 'ls vidres de les cases asseguts, ab els ulls baixos y un llibre a les mans.

També hi ha llibres que fan llàstima: són els de les llibreries d'aquelles cases que'ls tenen pera fer bonic. Com se deuen anyorar els llibres en aquells prestatges, ben arrengrats un al costat de l'altre, ab les seves enquadernacions vistoses! Com deuen frisar pera que una mà carinyosa vagi a treure-ls! Com deuen desitjar-la la carícia d'uns ulls que ressegueixen a poc a poc les seves fulles, mentres uns dits amatents, ab suavitat, vagin tombant-les una a una.

Que coses dirien aquests llibres si poguessin enraonar! Com se queixarien del seu isolament! Ab quin plany més trist demanarien sortir-ne!

Perquè es tant trist haver de servir sempre d'ornament y res més que d'ornament!

Y encara hi ha llibres que ni pera fer bonic serveixen! Són els únics que no suggestionen ni fan llàstima: són aquells llibres que en les fires y kioscos—y fins en algunes llibreries,—vegem exposats vergonyosament en un reconet, ab les cobertes tapades per una franja de paper unes vegades blanc, altres ab un lletreret castellà o francès (en català may n'he vist cap) que diu: «Aquest llibre no's pot vendre més que tancat y ab les cobertes tapades»; són aquells llibres que, quan algú 'ls compra, ho fa ab esverament, sense gosar aixecar els ulls, pagant depressa y amagant-los tot seguit a la butxaca; són els llibres pornogràfics.

La seva influencia es malaltiga. No us deixeu atreure may per ells: quan són a les mans cremen y sembla que qui'ls ha escrit ha deixat en les seves fulles tot el baf d'una gran corrupció que portava dintre.

No'ls llegiu may aquests llibres: omplen el cor de remordiment.

JOSEPH M.ª LOPEZ

LA FESTA DELS PREMIS a les «Escoles del Districte Segon»

Les sales y corredors del casal del carrer de Mercaders on s'hóstatgen les Escoles del Districte Segon y l'Ateneu Obrer del mateix bullien, al matí del diumenge dia 22 d'aquest mes, ab la joia sorollosa propia de la mainada que anava a recullir el premi guanyat ab son afany de tot el curs escolar que s'acabava.

El bonic teatre era ple de gent; l'escenari, adornat ab gust y senzillesa, y per tot hi traspuaven la placidesa y el goig que acompanyen a tot acte dedicat a l'infantesa.

S'ohí com un ressò llunyà de veus cantaires, y als pocs moments apareixia l'Orfeo de les Escoles, que executà algunes peces ab sa acostumada afinació, premiada pel públic ab entusiastes picaments.

Tot just acabats aquests, sortí'l nen Lluís Pujol y recità molt bé una patriòtica poesia, y darrera seu en Lluís Bou una de festiva, que foren joiosament acullides.

Y tot seguit se presentà una colla de noys convenientment ormejats, que feren uns quants exercicis y evolucions gimnàstiques, y després d'ells una altra colla, y una altra, mentres el públic reya y aplaudia sorollosament.

En curt interval l'escenari quedà ocupat per una llarga taula tota plena de llibres, diplomes y joguines, al voltant de la qual s'assegueren els senyors que componen la Junta Directiva de les Escoles, representants de l'Ateneu Obrer del Districte Segon, de l'Ateneu Obrer de Sant Martí, de les Escoles del Districte Sisè, de l'Associació protectora de l'Ensenyança Catalana y altres entitats consemblants; y, finalment, tots els professors de les classes de dia y de nit de les Escoles que celebraven la festa.

Dos dels alumnes més avançats d'elles, en Joan Batllori y en Joaquim Torres, llegiren respectivament la ressenya de les tasques del darrer curs y un discurs de salutació y mercès a la Junta, professors y concurrents a l'acte. Y, cridats els noys per ordre de graus, ab expressió de la nota obtinguda en els exàmens, anaven rebent de mans de la presidència 'ls objectes de premi

a proporció de llurs mereixements. Acabada aquesta feina ab els pàrvuls, foren cridats els alumnes de les classes de nit, y abans de tocar el torn als de la Teoria y Pràctica de Teixits, el professor d'aquesta, D. Joseph Canal, endreçà al públic algunes ben dites paraules fent ressaltar els treballs fets per la mateixa y els notables donatius rebuts de varies personalitats que han contribuït a posar-la a l'envejable nivell en que's troba.

Repartits els premis, tancà la festa D. Ramon Monegal ab un expressiu parlament nodrit d'entusiasme per l'avenç de l'obra educativa que's ve realisant y anunciador de bells projectes pera l'avenir. El públic aplaudí'ls encertats conceptes del discurs y sortí del teatre pera entrar a les Escoles a admirar l'exposició de dibuixos y treballs caligràfics en elles instalada.

E. G. Y H.

LLIBRES REBUTS

MIQUEL S. OLIVER. — *Illa Daurada. I. La ciutat de Mallorca*. — Volum 53 de la Biblioteca popular de «L'Avenç». Preu 50 cèntims.

Aquesta biblioteca, ferma en sa lloable tasca de donar-nos a conèixer, a més de traduccions d'obres d'autors estrangers, les obres dels bons escriptors de casa nostra encara inèdites, ens ha ofert en *La ciutat de Mallorca* un llibre interessantíssim, de llenguatge ric y polític, que fa gran honor al seu autor y a les lletres catalanes. El senyor Miquel S. Oliver, en una prosa pulcra y enlairada, altament literaria y científica a la vegada, ens dóna una descripció fresca y rica d'observació, reveladora de superior cultura, de la capital de Mallorca y els seus voltants. Les planes que'ns fan conèixer el *Terreno*, el petit paradís dels burgesets, els molins de vent que ja no viuen, el tranvia familiar ab les seves converses de casinet, són ben notables, y especialment les que parlen del *château* de Bendinat ab els seus frescos jardins, estan escrites de mà mestre.

El llibre del senyor Oliver ha de tenir

un encís especial pera'ls que han tingut, com ell, la sort de conèixer pam per pam l'illa daurada, y als qui no la coneixem ens anticipa la fruïció de les seves belleses.

E. H.

MELCIOR DE PALAU. — *Poesies catalanes*. — Tip. «L'Avenç». Barcelona. 1906.

Us ha sorprès aquest llibre? Vosaltres el coneixeu molt an en Melcior de Palau; li heu llegit belles composicions en llengua castellana; sabeu que ha passat quasi tota la seva vida a Madrid, y recordeu que en aquelles terres l'han cobert sovint de llorens. Li heu llegit bonics llibres, en castellà tots; no tenieu noticia de que may hagués escrit en nostra llengua. Més en Palau té cor; en Palau, pelegrinejant per la vida, adaptant-se a costums y parles que no eren les de la seva antiga llar d'infant, ha servat invariablement encesa a lo més pregon de la seva ànima l'espurna sagrada de l'amor a la mare patria, l'única, la verdadera, i, — ell mateix ho diu, — a les hores d'anyorança... Escolteu de quina manera parla en el proleg:

«Si jo he conreuat en els meus escrits la llengua castellana, sempre he tingut una veneració íntima per la que m'ensenyaren els meus pares, per la que jo barbotejava quan jugava allà en el torrent fent túnels ab la sorra. Y en les hores d'anyorança sempre he recordat el meu terror, la meva patria, la meva infantesa. En aqueixes hores aquests records han passat per la meva ment com una professó de Divendres Sant, engrandint-me y enxiquint-me l'esperit al propi temps, y impulsant-me a escriure. Y, escrivint, escrivint, ni me n'adonava que ho feia en català. De la mateixa manera que corren les aigües d'un riu, corrien els meus records, corria la meva ploma; y heus-aquí com nasqueren aquestes poesies, que uns bons amics m'han pregat de publicar. Y ho faig, no per llur mèrit, sinó per un acte del cor. Són ofrena que un fill allunyat de la seva terra per *fats perseguïdors*, envia a la seva mare, amorosament, en la forma que ell creu ha d'esser-li més agradosa.»

Ab aquest acte de cor y de sinceritat en Palau ha afermat una volta més el seu nom de poeta. Si belles composicions castellanes

li haviem llegit, belles són les que ara'ns ofereix en la llengua nadiua. Ell pertany a la penúltima generació que l'Ors nomena *vuitcentista*, y n'òsaltres, que'ns trobem a les revolucions literaries *noucentistes*, som agrahts d'aquest bell present del poeta. Y es que en aquestes *Poesies catalanes* hi trobem ànima que en el fons es la nostra, y ho serà sempre per damunt de tota variant de forma. Mireu quina poesia més ingenua. Veritat que té esplendidesa verdagueriana?

PRIMAVERA

El sol en raigs amorosits davalla
y, escalfant la llevó, «Alça-t» li diu.
Ella gojosa deixa la mortalla,
trenca'l terroç y verdejant somriu.
Totes les valls, un encenser d'aromes,
y tota montanyola un pom de flors;
pels prats, boscuries, davallants y comes,
tot es cant, moviment, vida y colors.
Ix la fonteta de la penya dura
com serp de plata que abandona'l cau,
y corre, com un nin, per la planura,
les herbes abeurant que més li plau.
Puja pels troncs la nodridora sava
que es llet que dóna de la terra'l pit,
y va'l cargol, ab argentada baba,
deixant el rastre del camí seguit.
Com si'l guiatge fos de la florida,
l'atmetller sembla un borralló de neu,
més ai! sa blanca flor cau desseguida,
que l'ilusió primera sempre es breu.
Trotant adalerat per la devesa
va'l poltre que's daleix per corre espay,
y, al córrer més, bull més sa sang encesa,
y, com l'humà desig, no para may.
Tot en el camp se mou y tot palpita,
y, com capoll que's converteix en flor,
de la vida sentint ansia infinita,
ubriagadorament esclata'l cor.

Saludem al fill pròdic. Madona Catalunya acull agrahtida tant delectable ofrena.

X.

GERONI ZANNÉ.—*Imatges i Melodies*, poesies.
— Volum 54 de la Biblioteca popular de
«L'Avenç». Preu 50 cèntims.

En Geroni Zanné poeta es un enamorat de la forma, emperò de la forma bella. Aixís se'ns manifesta, a nostra manera de

veure, en son darrer llibre, aplec d'unes 80 poesies, sonets en sa majoria. Són totes elles molt ben cisellades, molt hermoesades per un llenguatge depuradíssim, ab una justesa admirable d'expressió; més devegades resulten una mica fredes, els manca ànima, els manca sentiment. Algunes poesies inspirades en motius històrics y mitològics ens fan l'efecte d'aquestes estatuets reproduccions en guix d'obres mestres d'altres temps, gregues per exemple, que omplen els museus: molt belles de forma, però d'una fredor un poc esglaiadora. En Zanné demostra tenir una notable visió embellidora de les coses que l'impressionen, y impressionant-se, com ja havem dit, en les que han tingut vida en temps passats, resulta que les seves poesies són una mica inactuals. Giri'ls seus ulls de poeta vers la vida que vivim y les seves poesies seran necessàriament més sentides sense deixar d'esser igualment belles exteriorment.

Ens plau molt la tasca d'en Zanné, que es la d'un esperit cultíssim, car introdueix en la nostra literatura, diem millor en nostra poesia, un esperit de refinament que tant necessari li es; refinament de la forma que en l'avenir se fondrà ab l'idea pura y el pur sentiment y farà brollar el creador de la *poètica vibració en sonora y bellíssima caixa harmònica*, creació per la qual ell aboga en el pròlec discret y raonat ab que ha encapsalat el seu llibre *Imatges i Melodies*.

E. H.

OCTAVI PELL Y CUFFÍ

Després d'una terrible malaltia ha mort el que fou nostre amic estimat y col·laborador d'ART JOVE, l'Octavi Pell y Cuffí. Ab el seu elevat talent y el seu gust exquisit s'havia fet mereixedor d'un lloc preferent entre els joves de l'actual generació literaria. Nosaltres hem perdut un amic sincer; les lletres catalanes una de les més fundades esperances.

En altre lloc d'aquest número publicuem un article inèdit que devem a l'amabilitat

de la desolada família del difunt, a la qual
acompanyem coralment en el seu dolor.

D. E. P.

y prosadors eminents, degudes als senyors Joa-
quim Ruyra, Emili Guanyabéns, Geroni Zanné,
Manuel de Montoliu, Miquel R. Ferrà, Xavier
Viura, P. Prat Gaballí, Josep Carner, etc.

En el número corresponent al 15 de Setem-
bre començarem en nostre folletí la publicació
del recull folk-lòric *Cançons de pandero*, d'en
Valeri Serra y Boldú, ab un pròlec d'en Joan
Maragall.

Tip. «L'Avenç», Ronda de l'Universitat, 20, Barcelona

NOVES

El número vinent d'ART JOVE serà dedicat a
exquisides traduccions d'autors moderns, poetes

Biblioteca Popular de "L'Avenç"

ACABA DE SORTIR EL VOLUM 56

POESIES TRIADES, per Teodor Llorente

Aquesta biblioteca conté obres de literatura, ciències, arts, sociologia, història, filosofia,
teatre, etc., etc., originals dels millors escriptors catalans y estrangers.

Cada volum, de més de 100 planes, ab coberta a dugues tintes, **50 CENTIMS**

De venda en totes les llibreries y kioscos

LA SALUT DELS NENS

S'OBTÉ USANT ELS

Granulinos Serra

A BASE DE LACTE-FOSFAT DE CALÇ QUÍMICAMENT PUR

Els **Granulinos Serra**, per la seva elaboració, cons-
titueixen un dels millors reconstituyents de l'infantesa,
y, per sa confecció y forma de confits, que'ls dona l'as-
pecte d'una llepolia, els nens mateixos els demanen ab
veritable afany.

DESPATX:

PELAYO, 9. = BARCELONA

ANEMIA,

clorosis, esllanguiment, pobresa de sang, desarreglos periòdics, palpitations nervioses, desvaneixements, debilitat per l'excés de treball mental, agotament per perdues humorals, se curen aviat ab la

Hemoglobina Líquida Dr. Grau

Demansi en les farmacies. ~ Depòsit: Grau y Bufill, Campo Sagrado, 24

FIGUERAS

TAPIOQUES Y PURÉS

SUPERIORS

A TOTS ELS EXTRANJERS

FERNÁNDEZ Y CARBONELL

PROVEHIDORS DE LA CASA REIAL

Rambla de Canaletes, 1. — BARCELONA

MATERIAL PERA FOTOGRAFIA

MONOPOLI EXCLUSIU DE L'IMMILLORABLE

Paper celoidina mate Satrap

DE L'IMPORTANTÍSSIMA CASA SCHERING, DE BERLÍN

DEPOSITARIS de tot lo que produeixen les cases:

GOERZ.	de Berlin	↓	EASTMAN	de París
ZEISS	de Jena	↓	POULENC	de París
GAUMONT	de París	↓	AGFA	de Berlin
RICHARD.	de París	↓	LUMIÈRE	de Lyon

Etc., etc.

Papers al carbó, senzill y doble transport

Carbó velours Artigue y a la goma bicromatada Höcheimer

SUCURSAL-LABORATORI A MONTSERRAT